

---

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

היסטוריה צבאית של הציונות - 39006

תאריך עדכון אחרון 01-09-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ. אלון קדיש

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [akadish64@gmail.com](mailto:akadish64@gmail.com)

שעות קבלה של רכז הקורס: יום א 1530-1630

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

התפתחותה של היכולת הצבאית של הישוב מתחילת ההתיישבות הציונית בארץ ישראל ועד למלחמת העצמאות.

מטרות הקורס:

1. לתאר ולנתח את השלבים השונים בהתפתחותה של היכולת הצבאית של הישוב.
2. לזהות את המרכיבים השונים בניתוח היסטורי-צבאי.
3. לכתוב עבודה בנושא מיקרו תוך שימוש במקורות ראשוניים.

תוצרי למידה

בסימו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לתאר את הכרוניקה של התפתחותו של הכוח הצבאי של הישוב.
2. לזהות את ההשפעות השונות על תהליך ההתפתחות.
3. לדון בשלבים השונים בהתפתחות ובמאפייניהם.
4. להבחין בין התפתחויות מקומיות וארציות וביחס ביניהם.
5. לחקור נושא מיקרו.

דרישות נוכחות (%) :

90

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות.

כתיבת עבודה סמסטריאלית המסתמכת על חומרים ראשוניים.  
כתיבה של עבודת סיום המסתמכת על חומרים ראשוניים. ניתן להשתמש בעבודה הסמסטריאלית לכתיבתה של העבודה הסופית.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. השיקולים בתיקוף. רצף אירגוני, רצף אנושי, רצף פונקציונלי, אידאולוגיה.
2. השומר והשמירה.
3. הגדודים העבריים בצבא הבריטי.
4. העליה השלישית הקמת ההסתדרות והקמתו של ארגון ההגנה.
5. וועדי ביטחון בישובים.
6. מאורעות 1929 ולקחיהם.
7. התפתחותה של התנועה הלאומית הפלסטינית.
8. המרד הערבי, השלטון המנדטורי והישוב.
9. משטרת הישובים העבריים ("הנוטרות").
10. ההגנה במרד ואחריו.
11. ההדרכה, התכנון והאימונים בהגנה.
12. חומה ומגדל ההתיישבות במרד ואחריו.

13. מלחמת העולם השנייה - ההערכות הבריטית למלחמה בארץ ישראל.
14. הקמת הפלמ"ח, הסכם ההכשרות.
15. שרותם של הארץ-ישראלים בצבא הבריטי. החי"ל.
16. הרכש והתעש.
17. מודיעין מדיני, מודיעין צבאי ומודיעין מקומי.
18. חשיבה צבאית בהגנה.

#### חומר חובה לקריאה:

- יגאל אייל, האינתיפאדה הראשונה דיכוי המרד הערבי על ידי הצבא הבריטי בארץ ישראל 1938-1939, משהב"ט-הוצל"א, 1998.
- יהודה באואר, דיפלומטיה ומחתרת במדיניות הציונית 1939-1945, מרחביה: ספרית הפועלים, 1966.
- יעקב גולדשטיין, בדרך אל היעד "בר גיורא" ו"השומר" 1907-1935, משהב"ט-הוצל"א, 1994.
- תמיר גורן, גאות ושפל התפתחותה העירונית של יפו ומקומה בעימות היהודי-הערבי 1917-1947, ירושלים: יד יצחק בן-צבי, 2016.
- יואב גלבר, תולדות ההתנדבות, כרך שני המאבק לצבא עברי, ירושלים: הוצאת יד יצחק בן-צבי, תשמ"א.
- שאול דגן, הפו"ש פלוגות השדה של ארגון ההגנה, משהב"ט-הוצל"א, 1995.
- אסא לפן, הש"י שורשיה של קהילת המודיעין הישראלית, משהב"ט-הוצל"א, 1997.
- משה מעוז וב"ז קדר (עורכים), התנועה הלאומית הפלסטינית: מעימות להשלמה? משהב"ט-הוצל"א, 1996.
- ארנה מקובר-קטלב ואסנת שירן (עורכות), צבא המדינה בדרך פרקים בתולדות כוח המגן העברי, משהב"ט-הוצל"א, 1988.
- מרדכי נאור, ימי חומה ומגדל 1936-1939, סידרת עידן, ירושלים: יד יצחק בן-צבי, תשמ"ז.
- הרמטכ"ל הראשון יעקב דורי, בן-שמן, מודן, 2011.
- ספר תולדות ההגנה.
- מוסטפא עבאסי, צפת בתקופת המנדט 1918-1948 ערבים ויהודים בעיר מעורבת ירושלים: יד יצחק בן צבי, 2015.
- אלון קדיש, למשק ולנשק ההכשרות המגויסות בפלמ"ח, תל-אביב: הוצאת תג, 1995.
- יגאל שפי, סיכת מם-מם המחשבה הצבאית בקורסים לקצינים בהגנה, משהב"ט-הוצל"א, 1991.

#### חומר לקריאה נוספת:

- יגאל אייל, מאינתיפאדה למרד! השלטון והצבא הבריטי בארץ-ישראל האקדח, הפצצה והמוקש היהודי, אפי מלצר, 2007.

#### הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

- מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
- הרצאה 0 %
- השתתפות 10 %
- הגשת עבודה 90 %
- הגשת תרגילים 0 %
- הגשת דו"חות 0 %
- פרויקט מחקר 0 %
- בחנים 0 %

---

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:  
אין